

A. B. Jehosua

A személyzetis küldetése

(részlet)

*Barátnőnk emlékére,
aki a Scopus-hegyen 2002 nyarán
életét vezette egy merényletben.*

Első fejezet

A SZEMÉLYZETIS

1.

Bár nem vágyott küldetésére, a lány reggeli napsugárban a személyzetis megértette, hogy a dolog váratlan jelentőséggel bír. Miután lefordították és elmagyarázták neki a hamvadó tűz mellett szerzetesi csuhában álló öregasszony elképesztő kérését, lelkesedés lett úrrá rajta. A megkínzott és elfásult Jeruzsálem, melyet egy hete hagyott el, gondolatai nyomán hirtelen újjá született, mintha csak visszatért volna gyermek-kora világa.

Csudálatos küldetése tulajdonképpen egy egyszerű bürokratikus hibából eredt, melyet helyre lehetett volna hozni egy hihető magyarázattal, esetleg egy rövid bocsánatkérés kíséretében, mivel a jeruzsálemi lap szerkesztője időben figyelmeztette őket. Ám a gyár tulajdonosa, ez az életerős, nyolcvanhét éves öregember túlzottan aggodalmaskodni kezdett jó hírét féltve, s nem elégedett meg egy az egész ügyet elintéző, egyszerű bocsánatkéréssel, hanem szinte vezeklésre kényszerítette önmagát és beosztottjait, nyílt bűnhődésre, mely távoli tájakra vezetett.

Vajon mi hajtotta az idős férfit? Miért fűtötte ez a szinte már vallásos megszállottság? Talán mert az országára, s főleg Jeruzsálemre boruló rettenetes napok nemhogy csökkentették volna, hanem éppen ellenkezőleg, még növelték is vagyont; és a környező üzemek gondjaival, sőt összeomlásával ellentétes sikere miatt igyekezett mindenáron megmenekülni a nyilvános meghurcoltatástól, melyet ironikus módon ráadásul az általa forgalmazott papírra is nyomtattak. Az

újságíró, az örök bölcész doktorandus, a helyi morál radikális képviselője, akit minden gátlástól megszabadított a jeruzsálemi intimitás, nem is sejtette, honnan származik a papír, melyre éles hangú cikkét nyomtatták. És ha tudja, az vajon megszelídített volna akárcsak egy szót is? De a szerkesztő, aki egyben a helyi lap tulajdonosa is volt, elolvasta a kéziratot, megnézte a halott asszony kosarában talált, szakadt és pecsétetes fizetési kimutatás fénymásolatát, s azonnal úgy döntött, hogy már előre magától a gyárostól kér választ vagy bocsánatkérést, nehogy egy jó viszonyukat veszélybe sodró történettel lépje meg kedves barátját, pláne szombat előestéjén.

Tényleg olyan rendkívüli és kemény lenne ez a történet? Aligha. De ezekben a szörnyű időkben, amikor már mindennapossá vált, hogy egy-egy járókelő hirtelen felrobban, a legváratlannabb helyekről fakadhat erkölcsi érzékenység. Ezért aztán a munkanap végeztével, amikor a személyzetis megpróbált megszökni a gyáros hívása elől, mivel reggel megígérte volt feleségének, aznap korán befejezi a munkát, hogy este és éjjel teljes mértékben egyetlen lányuk rendelkezésére állhasson, a tapasztalt igazgatósági titkárnő nem engedte, hogy elhalassza a megbeszélést. Mivel érezte a gyár tulajdonosának megrendülését, azt javasolta a panaszkodó tisztviselőnek, hogy találjon magának estére helyettest, aki mentesíti családi kötelezettségei alól.

A gyáros és a személyzetis kapcsolata általában jó és bizalommal teli volt. Jó viszonyuk még abból az időből eredt, amikor a személyzetis üzletkötőként meglepő új piacokat talált a harmadik világban a papír-írószer részlegnek. Ezért aztán amikor – talán gyakori utazásainak is köszönhetően – megromlott a férfi házassága, az öregember nehéz szívvel bár, de hajlandó volt

felmenteni régi munkaköréből, és kinevezte az egész gyár személyzeti felelősének, hogy legalább éjszakánként otthon alhasson, és megpróbálja helyrehozni, ami elromlott. De otthon csak méreggá vált a távollétében felgyülemlett harag, s a férfit feleségétől elválasztó, eleinte lelki, majd szellemi, s végül szexuális távolság már magától nőtt. A válás után sem sietett vissza régebbi, szeretett munkájához, mivel legalább egyetlen lánya bizalmát vissza akarta szerezni.

Már a minden nap- és évszakban mindig finom és arisztokratikus félhomályba burkolózó igazgatói iroda óriási ajtajában drámai hangon rázúdították a helyi lap hétvégi mellékletében hamarosan megjelenő történet lényegét.

– A mi dolgozónk? – utasította el a személyzetis a hallottakat. – Képtelenség – mondta. – Tudnék róla. Ez csak tévedés lehet.

De a gyárigazgató nem felel, csak átadja a cikk szövegét, melyet a személyzetis még mindig állva, gyorsan elolvas. Sietve átfut a rövid vádiraton, melynek címe „Megrendítő embertelenség kenyérünk gyártójánál”.

Egy 40 év körüli asszony, akinél nem volt semmiféle személyazonosságát igazoló irat egy múlt havi, szakadt, pecsétes és névtelen gyári fizetési kimutatáson kívül, a múlt heti piaci merényletben életveszélyesen megsérült. Két napig küzdöttek életéért, miközben munkahelyéről vagy a főnökei közül senki sem érdeklődött hogyléte felől. Halála után is névtelenül és magányosan fekszik a kórház halottasházában, miközben sorsáról továbbra sem vesz tudomást a gyár vezetősége, s még temetéséről sem gondoskodik senki. Itt a gyár rövid leírása következik, a századfordulón az öreg nagyapja által alapított, hatalmas, híres pékségé, majd bemutatják az új papír-írószer részleget. Két fénykép is kiegészíti az írottakat, ezek világosan megjelölik a felelősöket. Az egyik, egy sok évvel azelőtti, avított hivatalos képen a gyár tulajdonosa látható, a másikon, egy tudta nélkül készített, új, sötét és homályos fényképen pedig a személyzetis, egy gonosz megjegyzés kíséretében, mely szerint csak válása révén jutott jelenlegi állásához.

– Igazi kígyó – motyogja a személyzetis –, mennyi méreg fér egy ilyen rövid cikkbe...

De az öregember tetteket akar, nem csak elkeseredést. Ha egyszer ma ez az uralkodó stílus, nem azt kell visszautasítani, hanem a vádak. Mivel a szerkesztő kíméletes, és hajlandó lehozni a cikk mellett egy választ vagy egy bocsánatkérést, hogy oldja a haragot, mely az emberek

szívében támadhatna, ha a következő hétig várának a válasszal, azonnal intézkedni kell, ki kell deríteni, ki és mi ez a meggyilkolt dolgozó, hogyan és miért tűnt el a szemük elől. És talán, miért is ne, találkozni kéne magával a „kígyóval” is, ki kéne deríteni, mi mindent tud még ez az újságíró. Ki tudja, miféle csapda rejtőzik még itt.

Vagyis a személyzetisnek félre kell tennie minden mást, hogy csak ezzel a történettel foglalkozzon. Hisz nemcsak a szabadságok és betegségek, szülések és felmondások tartoznak a hatáskörébe, hanem maga a halál is. És az „embertelenség”, a zsugoriságból fakadó közöny vádja, ha magyarázat, sőt bocsánatkérés nélkül jelenik meg, olyan ellenérzést szülhet, mely talán még az eladásokra is hatással lehet. Végül is nem egy névtelen pékségről van szó, minden innen kikerülő kenyér sarkára ráragasztják az alapító család nevét. S miért adjunk lovat a bosszúra szomjas konkurencia alá...

– Bosszú? – vihog a személyzetis. – Ön túloz. Mit gondol, kit érdekel mostanság ez az egész...

– Engem érdekel – utasítja el dühösen a gyáros alkalmazottja szavait –, és éppen mostanában...

A személyzetis bólint, összehajítja a cikket, és egy határozott mozdulattal eltünteti a zsebében, igyekeztével távol kerülni az öregember haragjától, még mielőtt az nem csupán egy kisebb irodai mulasztásért, hanem talán magáért a merényletért is őt tenné felelőssé.

– Ne aggódjon – nyugtatja meg egy könnyed mosollyal –, az egész nőt magamra vállalom. Holnap reggel. Első dolgom lesz.

Ekkor az öregember magasan, súlyosan, nagyon sápadtan és elegánsan kiegyenesedik, haja galambként lebben. Tisztességéért érzett rettegése elnehezíti kezét, mellyel erősen megragadja beosztottja vállát.

– Nem holnap reggel – utasítja lassan és igen tagoltan –, hanem most. Ma este. Ma éjjel. Nincs idő. Hajnalra ki kell nyomozni az egész történetet, hogy reggelre el lehessen küldeni az újságnak az érdemi választ.

– Ma este? Éjjel? – a személyzetis csak most fogja fel. Lehetetlen, elnézést, de késő. Muszáj hazarohannia. A felesége, vagyis a volt felesége az éjjel nem lesz Jeruzsálemben, ő pedig megígérte neki, hazaviszi a lányukat, hogy ne legyen veszélyeknek kitéve a tömegközlekedésben. De mi ez a sietség? Ez az átkozott helyi lap pénteken jelenik meg, ma meg még csak kedd van. Van idő.

De a gyárost igencsak megkeményíti jó híre iránti aggodalma. Nem, nincs idő. Másnap este lapzárta lesz az újságnál, és ha késik a válasz, akkor nem hozzák le ezen a hétvégén, csak a következőn, válasz nélkül pedig kiszolgáltatottak maradnak egy hétig. Ezért ha a személyzetis nem hajlandó azonnal, teljes erőbedobással nekiállni kinyomozni a történetet, akkor jó, ha tudja, hogy találnak helyette mást, talán az állására is...

– De... egy pillanat... elnézést... – dadog a személyzetis, akit megráz a könnyedén odavetett fenyegetés –, és a kislányom? Nála ki tud engem helyettesíteni? Az anyja megöl... – teszi hozzá keserűen.

– Ő majd helyettesíti – szakítja félbe a gyártu-lajdonos, és az igazgatósági titkárnőre mutat, aki elvörösödik hallván, hirtelen miféle feladatot osztottak rá előzetes beleegyezése nélkül.

– Helyettesít? Hogyan?

– Jól hallja. Maga helyett oda fuvarozza a lányát, ahova csak akarja, és úgy vigyáz majd rá, mintha a sajátja lenne. Mert ettől a pillanattól mindannyian csatarendbe állunk, hogy bebizonyítsuk, nem vagyunk kevésbé tisztességesek, mint ez a kígyó, és fontos számunkra a halott. Ember, gondoljon bele, van más választásunk? Nincs.

2.

– Igen, drágám, igen, kislányom, értelek. Tudom, hogy nem kényszeríthetlek, de könyörgöm, értsd meg. Anyád és az én lelki nyugalmam érdekében muszáj, hogy ez a néni vigyen a táncszakkörbe és utána haza. Nincs más lehetőség. Nincs más választásom – folytatja a gyáros kellemes hangjára emlékeztető tónusban, remélve, hogy a telefonon át kiengesztelheti csalódott lányát, aki nem sofőrre, hanem apára várt.

– Igazad van. Elismerem. Megígértem és megesküdtem. De valami rettenetes történt. Légy egy kicsit belátóbb. Egyik dolgozónk meghalt egy merényletben, és muszáj magamnak foglalkoznom az ügyel. Azt akarod, hogy kirúgjanak?

– Nincs más választásom – utasítja el volt feleségét is, aki lányától hallván a helyettesről, gyorsan telefonált, hogy elítélhesse egy további hitszegésért.

Nincs más választás – az idős gyáros végleges, egyszerű szavai suttogó, biztató gondolatként áramlanak fejében, mint egy eskü. És nem csupán azon a hosszú és szövevényes első éjjelen, amikor még a halottaktól sem szégyellt kér-

dezősködni, hanem a következő furcsa napokban is majd később, amikor a hét végén egy távoli, puszta és hideg országba utazott a temetésre. Újra és újra ez a mondat lebegett szeme előtt a tétovázás és a fájdalom perceiben, a kínos és válságos pillanatokban, mint egy kis harci lobbogó, mint egy a homályban bátorságot adó és irányt mutató világítótorony. „Nincs más választás.” A történetnek akkor is a végére kell járni, ha visszafelé is végig kell majd menni az úton.

És most ezekkel az egyszerű szavakkal gyöködi és utasítgatja a telefonban a titkárnőjét, aki már korábban engedély nélkül hazasietett. Az sem számít, hogy már elengedte a dadát, és nincs, aki a csecsemőre vigyázzon. A gyáros aggodalma arra készíti a személyzetist, hogy agresszív, sőt fenyegető legyen.

– Ha nincs más megoldás, akkor hozza magával a kisbabát, én majd vigyázok rá. Az a fontos, hogy gyorsan kiderítsük, kié ez a szakadt fizetési papír, és ezt csak maga tudja kinyomozni.

Ráadásul ekkor viharos szelekkel hatalmas zivatar rázta meg a földet, az abban az évben ránk köszöntő, igazi, bőkezű és mély, felkavaró, de egyben vigasztaló tél gyümölcsei. A télét, melyet az a kétségbeesett reményünk övezett, hogy minden biztonsági őrünknel és rendőrünknel jobban le tudja majd hűteni ellenségeink öngyilkos örületét. És zöldbe öltözött a föld, fű és virágok borították, melyek illatát már egészen elfeledtük. És nem dühöngtünk, és nem panaszkodtunk az új és váratlan vízfolyásokra, melyek megzavarták utunkat a járdákon és az úttesten, mert tudtuk, hogy nem minden vész kárba, egy részük rejtett víztározókba kerül, melyeket a forró napokon még áldani fogunk.

Amikor az alkonyattal együtt, becsomagolva és csöpögve megérkezett a titkárnő, a személyzetis eleinte abban reménykedett, hogy sikerült megszabadulnia csecsemőjétől. De miután a nő összecsukta az ernyőjét, levette sárgás esőkabátját, és kibújt hatalmas szőrmebundájából, észrevette a bébihordozót, és benne hatalmas cumival a szájában egy energikus, pirosposzsgás csecsemőt, aki csendes kíváncsisággal szemlélte a személyzetist.

– Hogy lehet így becsomagolni egy kisbabát? – kérdezte csodálkozva a hivatalnok. – Meg is fulladhatott volna.

De a titkárnő csak legyintett:

– Ezt bízza csak rám! – mondta új, támadó, a munkaidőben megszokottól eltérő hangnemben.

A csecsemőt a szőnyegre tette, és másik cumit adott neki. A kicsi körbenézett, mintha célpontot keresne, kiköpte az új cumit, a hasára fordult, és a cumival a markában megdöbbsentő gyorsasággal mászni kezdett. A titkárnő pedig ugyanazon az ingerült, de már ismerős hangon így szólt:

– Akkor menjen utána, megígérte, hogy vigyáz rá!

Azzal fogta a cikket, komoly arccal, igen lassan elolvasta, majd megvizsgálta a meggyilkolt asszonytól talált, szakadt fizetési kimutatás másolatának mindkét oldalát. Végül a mászó csecsemő nyomában lépdelő személyzetishez fordult:

– Pontosan mikor is volt a merénylet?

Miután megtudta a pontos dátumot, azonnal arra a következtetésre jutott, hogy a halott munkaviszonya már legalább egy hónappal a merénylet előtt megszűnt. Ezért szinte bizonyos, hogy halálakor, bár valamiért még kapott fizetést, formálisan már nem tartozott a gyárhoz, és alapvetően tévedés ez az egész rettenetes újságcikk.

De a személyzetis, aki tekintetét egyfolytában az időközben már a szoba ajtajához érő kisbabán tartva azon morfondírozott, hogy megpróbálja-e elállni a kicsi útját, vagy engedje kijutni a folyosóra, morózusan azt felelte:

– Akár hozzánk tartozik, akár nem, akár tévedés, akár nem, ki kell deríteni, ki ez a dolgozó, és miért tűnt el ilyen könnyedén a szemünk elől. Hogy kaphatott tőlünk fizetést még ebben a hónapban is, ha felmondtak neki, vagy magától távozott? Ezt valahol be kellett volna jegyezni. Szóval legyen szíves nekilátni, kár mindannyiunk idejéért – összegzi, és a kisbaba után indul, akit egy pillanatra megrémített a folyosó sötétje, de hamarosan magához tért, és újult erővel mászni kezdett a tulajdonos irodája felé.

– És aztán csodálkoznak, hogy húszévesen csak a Himalája elég nekik – medítál a személyzetis a lendületes apróság nyomában, aki időnként mindenféle előrejelzés nélkül megtorpan, és leül gondolkodni egy rövid, édes pillanatra, de hamarosan ismét útnak indul, egyelőre tartva az eredeti irányt. Lassan mély fáradtság az erős, középtermetű, majd' negyvenéves férfin, kinek üstökében már felismerhetők az öregedés első szilánkjai, és furcsa harag ébred szívében a névtelennel szemben, aki személyi igazolvány nélkül ment a piacra csak azért, hogy őt bajba keverje. Éhes, szomjas és fáradt a munkanap végén, mégis ki kell derítenie a nő személyazonosságát.

A csecsemő a folyosó végéhez ér, és megáll a

gyáros ajtaja előtt. Ő nyilván otthon vacsorázgat békésen, miután gondoskodott róla, hogy a személyzetis megvédje jó hírét. A kicsit tűzbe hozza a mögé rejtett szakmai titkokat gondosan elzáró, fekete bőrrel kipárnázott, díszes ajtó, lelkesen verni kezdi a cumival, mely csodával határos módon nem veszett el a hosszú mászás alatt. A folyosó végéről azonban már felharsan a titkárnő kiáltása, hogy megtalálta a fizetési papír gazdáját.

– Mégiscsak rend van az osztályomon – morolja elégedetten a személyzetis. Lehajol a kisbabáért, elszakítva őt a zárt ajtó csodájától, felemeli, és még mielőtt tiltakozhatna, fogságba ejtett repülőgépként visszaszállítja anyjához, aki a számítógép széles, színes képernyőjén nemcsak a személyes adatok táblázatát találta meg, hanem még egy szép kis igazolványképet is, egy már nem fiatal, világos hajú asszony mosolygós, ragyogó arcának színes portréját.

– Szinte biztos – szól diadalmasan a titkárnő –, hogy ez a keresett asszony. Azonnal kinyomatatom, hogy kézbe vehesse. És miután már tudom, mikor vettük fel, megtalálom a felvételi beszelgetésük anyagát is.

– Én vettem föl? – csodálkozik a személyzetis, és még mindig nem adja át a csecsemőt, aki picurka kezével az őt fuvarozó férfi fülét nyomogatja.

– Ki más? Önt tavaly júliusban helyezték át ide, s rögtön azt kérte, hogy csak az ön hozzájárulásával vegyenek fel vagy bocsássanak el embereket.

– De milyen munkára?

A személyzetist aggasztja a felfedezés, hogy személyes kapcsolatban állt a megölt dolgozóval. – Melyik részlegbe? Melyik osztályra? Ki a közvetlen felettese? Mit mond a számítógépe?

Erre a számítógép kevésbé határozott választ ad. A kód szerint a különböző osztályok és a részlegek közt vándorló takarítók közé helyezték. – Így aztán nem csoda – dörmögi dühösen a személyzetis –, hogy a halála is elveszett az osztályok közt...

De a titkárnő, aki hosszú évek óta itt dolgozik, s kezdeményezései nyomán szép eredmények is születtek, például humán erőforrásra cserélték a személyzeti osztály nevét, és számítógépre vitték a dolgozók arcképeit, nem ért egyet olykor még az ő tanácsaira szoruló főnöke megállapításával.

– Ez lehetetlen. Egy dolgozó nálunk nem veszhet el. Minden alkalmazott, még az utolsó

segédmunkás és takarító felett is áll valaki, aki figyel a jelenlétére és a beosztására.

Adminisztratív, s talán erkölcsi szorongás keríti hatalmába a titkárnőt, és szinte elfelejti otthonát, melyet egy órával azelőtt még nem akart elhagyni, elfelejti két vacsorára váró, idősebb gyermekét, még az ablakot verő téli vihar is megszűnik számára. Mintha csak kiszivárgott volna a zárt ajtó mögül, és őt is megfertőzte volna a gyáros sértett tisztessége, máris egy újabb feladat izgatja, és ugyanazzal a hatékonysággal, ahogy a számítógép segítségével kiderítette a dolgozó személyazonosságát, kiveszi a személyes kartotékok szekrényéből a személyzetis és a halott asszony előző nyári felvételi beszélgetésének összefoglalóját, és hozzácsatolja az üzemi orvos rövid szakvéleményét. Lefűzi a felvételi beszélgetést és a személyes adatokat tartalmazó papírt, majd az újságcikket a két fényképpel, és máris összegyűlt minden egy új, sárgás dossziéban, melyet soványka, de a nyomozás első kiindulópontjául szolgáló dokumentumként át is nyújt a személyzetisnek.

És mivel a kisbaba hirtelen sírni kezd a férfi karján, az anyja átveszi, és megkéri a személyzetist, hogy az irodájában nézze át az aktát, vagy legalább fordítsa el a fejét, hogy mindekelőtt csillapíthassa a csecsemő éhségét, mert csak így fogja hagyni, hogy megtalálják azt, „aki kifőzte nekünk ezt a maszlagot”. És még mielőtt mondanivalója végére érne, már nyitja is az első gombot a blúzán, hogy szabaddá tegye a mellét.

3.

Most már több is van a kezemben, mint a fonal vége, melyet felgöngyölítve eljuthatunk ehhez a nőhöz – gondolja elégedetten a személyzetis, bemegy az irodájába, és elrámol az íróasztaláról, hogy elmélyülhessen a titkárnője által készített, vékonyka dossziéban. Tekintete először elkerüli a kinyomtatott kis igazolványképet, de aztán magához vonzza pillantását a negyvennyolc éves asszony nyílt arca. Szemei világosak, különös ívű, idegenszerű, talán északi, talán ázsiai vonás ereszkedik szemöldökeiktől az orráig. Hosszú, kerek nyaka ígésző szépségű. Egy röpke pillanatra elfelejti, hogy az asszony már nem létezik, hogy talán teljesen összeroncsolódott, és egykori létéről csak a sorsát firtató bürokratikus eljárás tanúskodik.

Kísértést érez, hogy felhívja a gyártulajdo-

nost, és eldicsekedjen a már megkezdődött azonosítással, ám újfajta keserűség keríti hatalmába. Ha a jó híre miatti túlzott aggodalom következtében az öregember ilyen könnyedén félredobja a mások iránti együttérzést, három dolgozó családi életét, akkor miért ne kínlódjon kicsit tovább hírnevéért szorongva? Miért érezze úgy, hogy mindig ilyen könnyen, sőt örömmel teljesítik a parancsait?

Megfordítja a személyi lapot, belemélyed a felvételi nyomtatványba, és enyhe remegés fut át rajta, amikor észreveszi, hogy a halott nem saját kezűleg írta az életrajzát, ahogy szokás, hanem az ő írásával áll ott szerkesztés nélkül, szó szerint a beszélgetés. Olyan az egész, mint egy rendőrségi vallomás:

Ragajevnek hívnak. Júlia Ragajevnek, autó-
villamossági mérnök vagyok, van bizonyítvány is. De én nem városban születtem, kis faluban. A világ végén. Nagyon messze nagy várostól. Ott, a faluban él az anyám is. Van gyerek is, már nagy, tizenhárom éves, és az apja is mérnök. De már nem vagyok vele. Nagyon jó ember, de elváltunk. Egy másik emberért elhagytam, szintén nagyon jó ember. Nagyobb ember. De nem nagyon. Hatvanéves. A felesége régen meghalt, és a városunkba jött dolgozni, a gyárba, ott találkoztunk. És én nagyon akartam idejönni, Jeruzsálembe, és ő beleegyezett. És így jöttünk ide, ő, én és a fiam. De itt nem találtak neki jó munkát, ami megfelel egy fontos mérnöknek. És nem akart csak úgy itt maradni. Mert neki nem elég csak utcát takarítani vagy őrködni vagy ilyesmi. És akkor visszament, már nem az én városomba, hanem az övébe, mert ott van lánya és unokája. De én nem. Mert én még egy kicsit meg akartam próbálni Jeruzsálemet, talán sikerül. Mert Jeruzsálem nagyon megfelel nekem, szeretem, és érdekes is, és ha visszamegyek, akkor többet már nem jövök ide. Eleinte a gyerek is velem volt, de az apja azt mondta, hogy itt nagyon veszélyes, és kérte, hogy menjen vissza. Akkor azt mondtam, rendben, menjen vissza, én még egy kicsit megpróbálom, mi a jó és mi a rossz Jeruzsálemben. Mert én minden munkát el tudok végezni, amire itt szükség van, még mérnöki diplomával is. Nem fontos. Mert talán a fiam is visszajön. Most ez a helyzet. És az anyám is nagyon ide akar jönni Jeruzsálembe a kis faluból. Majd meglátjuk... talán idejön...

És egy nyilatkozat következik, már a személyzetis fogalmazásában: Én, Júlia Ragajev, a 836205-ös tartózkodási engedély birtokosa, bár-

milyen munkát elvégzek az üzemben, éjszakai műszakban is.

És a mondat alatt hatalmas betűkkel a megölt asszony aláírása.

Ő ezt a szakvéleményt fűzte hozzá:

Tartózkodási engedéllyel rendelkező nő, egészségesnek látszik, családi állapota magányos, elfogadható benyomást kelt. Munkavégzésre erősen motivált. Egyelőre megfelel a kiegészítő osztálynak, de a jövőben, ha bizonyított, technológiai képzettsége miatt az egyik gépszalagnál is alkalmazható a pékségben vagy a papír-írószer részlegben.

És mindezek alatt az üzemorvos lakonikus megjegyzése: nincsenek különösebb egészségügyi panaszai, minden munkára alkalmas.

A másik irodában a titkárnő sem vesztegeti az időt, szoptatás közben telefonon hasznos utasításokkal látja el a gyerekeit, majd a férjét, végül az anyját. Majd főnöke megkérdezése nélkül maga is kisebb nyomozásba kezd, a belső vonalon energikusan arról faggatja a sütöde délutáni műszakvezetőjét, vajon tudja-e, hogy az egyik takarítónő, akit Júlia Ragajevnek hívnak, a szükséges igazolások nélkül régóta hiányzik a munkahelyéről. Anélkül hogy az asszonnyal történetekre célozna, meg szeretné tudni, voltak-e elbocsátások vagy felmondások, és ha igen, miért nem jelentettek erről semmit a személyzeti osztálynak, ahogy ezt a szabályos ügymenet előírja, hogy kiadhassák a megváltozott helyzet-höz illő hivatalos iratokat.

A személyzetis asztala mellett ülve és a nyitott ajtón túlra füelve nem tudja, ez a beszélgetés is szoptatás mellett zajlik-e. Rákapcsolódik a belső telefonvonalra, és hallja a délutáni műszakvezető tétova válaszát. Az illető csak homályosan emlékszik erre a takarítónőre, de azért feltűnt neki a hiánya. Azt javasolja, hogy forduljanak az igazi felelőshöz, az éjszakai műszakvezetőhöz, aki munkásaival már megérkezett a váltásra. Mellesleg egyáltalán nem tetszik neki az az agresszív hangneme, melyben a titkárnő vele, a vezető állású dolgozóval beszél, és végül megjegyzi, hogy jobb lesz, ha főnöke maga hívja majd a műszakvezetőt.

A leleményes titkárnőt azonban nem bántja beosztásának ily módon való lebecsülése, udvariasan befejezi a beszélgetést, és továbbra sem szól az alkalmazott eltűnéséről. Mintha a nő halála értékes ütőkártya lenne, melyet tilos túl gyorsan kijátszani. Pattogó hangon azonnal hívja a személyzetist, olybá tűnik, hogy munkaidőn kívül alárendeltjének tekinti a férfit, nem pedig fordítva.

Az irodába lépve a személyzetis látja, hogy a szoptatás sikeresen befejeződött, sőt meglett az egyértelmű eredménye is egy büzlő pelenka formájában. S miközben az elégedett, pirospozsgás csecsemő meztelen lábaival kalimpálva éneklé az étkezés utáni áldást, anyja saját, az igazságra rátapintó megérzéseit dicséri.

– Meglátja, hogy bár nem jelentették nekünk, és tévedésből a múlt hónapban is folyósítottuk a fizetését, a merénylet idején ez a nő hivatalosan már nem tartozott hozzánk, és így követelhetjük ettől a rohadt újságírótól és a kedves szerkesztőtől, hogy szépen kérjenek bocsánatot, és hajítsák a „megrázó embertelenségüket” a szemébe, ugyanakkor pedig szólhatunk a gyártulajdonosnak, hogy megnyugodhat.

Egy utolsó pillantást vet a takarítónő arcképére, mely a világos képernyő sarkában hullámozik, és azt mondja, kár érte, szép asszony, azzal kikapcsolja a monitort.

– Szép asszony? – zavarodik meg a személyzetis, és kinyitja a kezében levő dossziét, hogy jobban megnézze a nyomtatott képet. – Túloz. Ha valóban szép lett volna, emlékeznék rá.

Ám a titkárnő nem felel, gyorsan befejezi a csecsemő tisztába tevését, a piszkos pelenkát a szemébe dobja, magára ölti a hordozót, belehelyezi a kisbabát, a vastag szőrmebundába burkolja magát, belebújik a sárgás, zörgő esőkabátba, és a csecsemő újra eltűnik, mintha ott se lett volna. A személyzetisre bámul, mintha még sosem látta volna.

– Igenis szép – ragaszkodik a véleményéhez –, sőt gyönyörű. Azért nem vette észre, amikor felvette, mert maga általában olyan, mint egy csiga, magába húzódik, és a szépség meg a jószág árnyékként suhan el maga mellett. De minek vitatkoznánk valakiről, aki már köztünk sincs? Mit bizonyítunk vele? Mindenesetre jobb lesz, ha elkísérem a sütödébe kideríteni az éjszakai műszaknál, hogyan veszíthettek el nekünk egy dolgozót, anélkül hogy az engedélyünket kérték volna, vagy legalább értesítettek volna minket.

A személyzetis elégedetten hallgatja titkárnője energikus fecsegését, leveszi a fogasról rövid, vékony télikabátját, és a villanykapcsoló felé nyúl. Ekkor hirtelen szomjúság keríti hatalmába, így hát megkérdi, van-e valami hideg ital a titkárnő saját kis hűtőjében.

– Hideg? Ilyenkor? – csodálkozik a titkárnő, és kinyitja a kis ajtót, hogy megnézze, van-e nála valamilyen innivaló, de csak kávéhoz való süritett tejet talál...

Nincs más választás. Lassan, legyőzve hányingerét szopik a hideg folyadékból.

4.

Egy röpké órával korábban a titkárnő azért küzdött és könyörgött, hogy ne kelljen visszajönnie az irodába, most meg már nyugodt és türelmes, kabátjába csomagolva, egy elégedett kisbabával a szívében, mintha új időszámítás kezdődött volna. A férfi mellett gurul a kikövezett ösvényen, útban a főnökség épületéből a pékség hatalmas, ablaktalan építményéhez, melyből hosszúkás kémények merednek az égre. A tető aljának az ösvény fölé ereszkedő, csinos kis cserpeiből egyre erősebben ömlik a töméntelen eső, mintha a tél már nem remélné, hogy sikerül kiürítenie az eget, és ezért nem tehetne mást, mint hogy továbbra is előcsalogatja az esőt, bármennyi legyen is belőle, majd a földre árasztja. A személyzetis a gyáros rutinos titkárnőjére gondol, aki apapótlékként próbál helytállni. Azt reméli, az idős, higgadt asszony nem áztatja magát azzal, hogy a szakadó eső megváltoztathatja egy öngyilkos terrorista szándékait, miután már imádkozott magáért, és elindult ölni és meghalni. Biztosan várni fogja újdonsült védencét a táncterem ajtajában vagy valahol másutt, nehogy az akár egyetlen fölösleges lépést is tegyen a veszélyes utcán. A személyzetis egy pillanatra elérzékenyül, amiért egy magányos, idegen és névtelen takarítónő képes új barátságokat teremteni a vezetőség dolgozói közt, és kedvesen átkarolja titkárnője vállát – egyébként mindig is óvakodott az ilyesmitől. – Még a végén mégis megfojtja a kisbabát – próbálja túlkiabálni a vihart.

De a titkárnő lerázza arcáról az esőcseppeket, és magabiztosan visszakiáltja:

– Soha, minden szusszanását érzem, most éppen meleg üdvözetét küldi önnek.

És abban a félhomályos, viharos órában már mind megérkeztünk az éjszakai műszakra, úgy kilencvenen, férfiak és nők vegyesen. A magtárban dolgozók, a gabonaőrleők, a lisztszítálók, a tésztagyúrók. Az élesztőt és az adalékanyagokat felügyelő laborosok. A tágas csarnokokban mászkáló technikusok, akik a hatalmas kemencékben folyó sütés állását mutató műszerfalakat és órákat ellenőrzik. A kemencék, e lezárt acélvagonok mellett állnak a szalagosok, akik a sárgás vechnik mozgásait felügyelik, nehogy letérjenek hosszú útjukról. A műszakhoz kell számítani a csomagolókat is, akik sokféle módon gyűjtik

össze és csomagolják a kész termékeket: az egész vagy szeletelt kenyereket, a pitákat, a kifliket és a zsömléket, a kétszer sülteteket, a krutonokat és a zsemlemorzst. A raktárban zajongva gyülekeznek az anyagmozgatók, és lassan megérkeznek a sofőrök is, hogy elszállítsák a termékeket mindenfelé az országba. És mind sürgetik a ráérős takarítókat, akik mint mindenki más, szintén fehér egyenruhát és fejfedőt hordanak, nehogy isten ments valami hajszál sülhessen a körös-körül kelőben lévő, meleg tésztába. Így végül vödöröt és seprűt ragadnak, és elkezdik levakarni az előző műszakban a formákra sült tészta maradványait, de előbb a faliorára pillantanak, hogy lássák, él és lélegzik-e még az idő, nem hagyta-e el őket a hosszú éjszaka során.

És akkor megláttuk őket. Két ázott hivatalnok a vezetőségből, egy erős férfi meg egy fekete bundába és sárgás esőkabátba burkolt, gömbölyű nő. Még mielőtt elmondhatták volna, mit akarnak, megállítottuk őket a pékség végében, és velük is felvetettünk egy-egy tiszta fejfedőt.

A személyzetis önként felveszi a laza hajhálót, és gyorsan odalépdél a csarnok közepén lévő zárt fémkemencéhez melegedni. Az út túloldalán levő papír-írószer részleget jól ismeri még előző munkaköréből. Kinevezése után is szívesebben foglalkozott a tanácsait kérő papír-írószeres dolgozókkal a saját épületükben, de a munkakörülményeikre panaszkodó sütődei munkásokat az irodájában fogadta. A hatalmas csarnokok és a zárt kemencék, a sütés hosszú és rejtett folyamatai, és főként a kenyeres és a kalácsos rekeszek láttán régi rosszkedv vesz erőt rajta, mintha ismét a házuk melletti régi élelmiszerboltba küldte volna az anyja.

Ám ezen a viharos estén áldja a nyomasztó, szűnni nem akaró, szédítő éjszakában folytatódó munkanap után fellelt illatos meleget. A már szétválogatott, kelőben lévő, sárgás színű tészta ősi látványa, ahogy szemmagasságban halad a kemencékben rejtőző tűz felé, némileg megkönnyíti volt felesége haragjának elviselését, sőt még egyetlen lánya iránti büntudatán is enyhít. Büszke tekintettel figyel, mintha neki is köze volna titkárnője kisbabájához, hogyan bukkan ki az erős lélegzetű kislegény aransárgás pihéssel borított buksija anyja bundájának mélyéből, hogy gyönyörködjön a hangokban és a gyártószalag színeiben. Míg a váratlan vendégek hirtelen felbukkanása által sokkolt dolgozók valakit a műszakvezetőért szalasztanak, a titkárnő erőszakos suttagással figyelmezteti a sze-

mélyzetist, hogy semmiképp se említse a magukkal hozott halált, mintha az is a bunda alá rejtethető csecsemő lenne.

Már itt is van az éjszakás műszakvezető. Sötét hajú, hatvan körüli férfi, magas, kicsit görnyedt, a fehér munkaruhán és sapkán kívül a technikusok kék kötényét is hordja, kellemes, finom arcán a kíváncsiság némi ijedtséggel keveredik. A személyzetisek hirtelen, késő esti látogatása nem jelenthet jót.

A titkárnő még mindig attól tart, hogy a személyzetis nem lesz képes uralkodni magán, és túl hamar kikotyogja a halálhírt, ezzel megkönnyítve a műszakvezetőnek, hogy kimagyarázza a helyzetet a meggyilkolt asszony nevében, aki már nem tudja megcáfolni szavait. Ezért előrenyomul, és ravaszul, tettetett ártatlansággal megkérdi, van-e itt egy Júlia Ragajev nevű takarítónő, aki már legalább négy hete hiányzik a személyzeti osztály jelenléti ívéről, és ha igen, merre található? Talán ha idehívnák...

A munkavezető, aki nem is sejt, hogy az adminisztrációs kérdés mögött maga a halál rejtőzik, kissé elpirul, mintha már a dolgozó neve is csapdát rejtene, és aggódó pillantást vet a köré gyűlt takarítókra, majd int nekik, hogy menjenek dolgozni. Ám azok alig-alig távolodva csak körülöttük keringenek holdkóros esetlenséggel, mert itt minden izgalmas, de legfőképp az anyján csüngő kisbaba.

– Ragajev? – bámul a műszakvezető nyitott tenyerébe, mintha ott bujkálna a hiányzó dolgozó –, de... nem... Júlia elhagyott minket... már... régen...

A lány intimitás, mellyel az éjszakás műszakvezető kiejti a halott keresztnevét, megrázza a személyzetist.

De a titkárnő elszántan tovább szorongatja a kissé döbbenet figyelő, magas férfit, mint egy támadó kutya, mely azt hiszi, neki kell értelmeznie ura szándékát:

– Hogyan távozott? Saját elhatározásából? Vagy felmondtak neki? Ha felmondtak, miért? Mit vétett? Ki váltotta fel? Mert a személyzeti osztálynak nem jelentették, hogy csökkent volna a takarítók létszáma. És egyáltalán, már elnézést, de egy ilyen régi és magas beosztású dolgozó hogyan felejthette el, hogy előre be kell jelenteni a munkaerő minden mozgását, és engedélyt is kell kérni. Különböző nemcsak a papírokban keletkezik rendetlenség, hanem valós kár is érhet mindenkit.

– Valós kár is? – ismétli gúnyosan a fekete férfi. – Miféle kárt okozhat például egy takarító távozása, pláne egy ideiglenesé?

A titkárnője vizsgálati módszerén álmélkodó személyzetis arra vár, hogy eljőjön végre a keserű pillanat, amikor fény derül a halálhírré. De a titkárnő elszántan semmit sem árul el. Új, érthetetlen ellenségességgel pillant a műszakvezetőre, akire már rásütötte a bonyodalmak legfőbb okozójának bélyegét.

– Például?... – fűzi tovább a műszakvezető odavetett szavait új dallammal. – Például... például... gondoljon csak a belépőre. Ha nem veszi el egy menesztett dolgozótól, akkor bajt okozhat nekünk. Vagy mondjuk továbbra is fizetünk munkáltatói adót valaki után, aki számunkra már nem is létezik...

A személyzetis csak most veszi észre, hogy a műszakvezető kék kötényén olajfoltok vannak.

A férfi érthetetlen óvatossággal megtagadja a világos választ, míg el nem árulják, miért érdeklődnek hirtelen a takarítónő után, miért ilyen sürgős ez épp egy ilyen viharos estén, ráadásul munkaidőn túl. Mert az képtelenség, hogy ő maga panaszkodott volna...

– Miért?

Mert ő tudja. Ez egy olyan nő, aki nem alázta meg magát.

– Akkor miért menesztették?

– Ki mondta, hogy menesztették?

– Akkor mi történt? Mit kerülgeti a forró kását?

Úgy tűnik, a műszakvezető attól tart, bajba kerülhet, ha sokat kérdezősködik. Igen vagy nem? Talán találkozott valamelyik személyzetis mostanában ezzel az asszonnal?

– Még nem... – küld a titkárnő cinkos mosolyt a személyzetis felé –, de talán hamarosan összefutunk vele...

Már egészen megvadult – gondolja a személyzetis, de még mindig nem szól. A sötéte sárgás fényében most öregasszonynak látszik a fején lévő fehér hálóval.

– Igaz – adja fel a műszakvezető gyenge hangon –, teljesen mindegy. Nem számít. Ha találkoznak vele, meg fogja erősíteni, hogy nem dobták ki, és ő maga sem lépett ki. Csak... elbúcsúztak egymástól. Igen, most már érti, ezt is jelentenie kellett volna, de csak formailag. Mert sem a vezetőségnek, sem a szakszervezetnek nincs joga megakadályozni egy próbaidős, ideiglenes munkás távozását. Igazság szerint kiváló dolgozó volt, nem okozott semmi gondot, bár ez a munka jóval a képességei és a végzettsége alatt

állt. Maguk ott a személyzeti osztályon takarítani küldték, és észre se vették, hogy egy tanult mérnökről van szó. Ezért javasolta neki, hogy menjen, és keressen magának megfelelőbb munkát. Fájt a szíve látni, hogy egy ilyen asszony éjjelente vödörrel és seprével mászkál.

A kis személyzetis küldöttség megnyugtatósára szánt, egyszerű magyarázat nem lohasztja le a titkárnő nyomozókedvét. A műszakvezető sötét bőrű, kellemes arcát fürkészi, hajtincsei kiszabadulnak a hálól, szőrmebundája nyitva, a csecsemő hasából a felszínre tört motornak tűnik.

– Ezek szerint ön a szívfájdalma miatt elkergetett innen egy kiváló dolgozót? Legalább megkérdezhetett volna minket, nincs-e számára megfelelőbb munkánk a másik részlegben, az út túloldalán...

Most már fogy a műszakvezető türelme, s rendreutasítja a lebilincselten figyelő takarítókat, akik még mindig a közelben sertepertélnek. Aztán a hallgató személyzetishez fordul mondván, sietnie kell, mert egy újabb kemencét kell beindítania, és még mindig nem világos számára, mit is akarnak tőle. Hisz lehetetlen, hogy a tévesen befizetett munkáltatói adó és társadalombiztosítás miatt siettek volna ide. Mert ha erről van szó, akkor tessék, vonják csak le a fizetéséből a tévesen kifizetett összeget, és részéről ezzel vége az ügynek.

Miért hallgatók még mindig – gondolja a személyzetis –, és hagyom, hogy ez a pokoli nőszemély engem is kínos helyzetbe hozva így rátámadjon egy vezetőre? De a pékség meleg és illatos levegője még mindig elködösíti érzékeit, míg végül úgy érzi, hogy álmában visszhangzik a műszakvezető makacs kérdezősködése:

– Árulják el az igazat. Mi történt? Ő fordult magukhoz?

– Fordult – suttogja a titkárnő –, de nem úgy, ahogy gondolja...

S a személyzetis egyszeriben magához ragadja a kezdeményezést:

– Megölték a múlt heti merényletben.

És a piacon egyszer már felrobbant bomba most újra robban, bár ezúttal teljes némaságban. Hátralöki az éjszakás műszakvezetőt, aki elvörösödik, és a fejéhez kap.

– Nem létezik...

– De igen – mondja a titkárnő halkán, valami mély elégedettséggel.

De a személyzetis nem hagyja, hogy folytassa. Egyszerű szavakkal beszámol a műszakvezető-

nek a hétvégére várható újságcikkről és a forgalom csökkenésétől tartó gyártulajdonos nehéz helyzetéről.

– Maga bajba kevert minket ezzel a búcsúval – összegzi szomorúan –, de most már legalább világos, hogy az a nő nem tartozott hozzánk, amikor megölték, ezért senki sem volt köteles figyelemmel kísérni a sorsát.

Bár úgy tűnik, hogy az éjszakás műszakvezetőt ez a hír nagyon lesújtja, a személyzetis érzi, hogy titkárnője ellenségessége nem csökkent. Ismét megteszi azt, amitől korábban mindig óvakodott, kezét az asszony vállára teszi a továbbra is őket bámuló takarítók előtt.

– Ennyi, elég volt – mondja lágyan –, már nagyon későre jár. Az eső sem csillapodik. Már minden világos. Köszönöm a segítséget. Most már magam is boldogulok, magát pedig várják a gyerekek...

És újfajta érzelmekkel telve, megindultan pusztit nyom a csecsemő kopasz fejére, így köszönve meg a hallgatását.

A kisbaba pedig boldogan behunyja a szemét, és kiköpi a cumit.

Végre-valahára a titkárnő is kijózanodik a rajta eluralkodott intézkedési mámorból, begombolja hatalmas bundáját, és eltünteti a kisbabát, mintha ott se lenne. Leveszi fejről a hajhálót, és szomorú mosollyal átadja a műszakvezetőnek, aki összehajtogatja, és óvatosan zsebre teszi, mintha ez lenne a nemrég kapott halálhír fizikai megtestesülése.

És miután elszállt a nyomozási kedv, a titkárnő kíváncsi tekintetét a spirálisan mozgó, hosszú futószalagok vonzzák magukhoz, melyeken egyre dagad a tészta, míg végül behullik a kemencébe zárt tűzbe. Az asszony megérti, milyen súlyos és komoly munka folyik itt, és milyen fontos tisztséget tölt be az általa kikérdezett férfi, és csintalan mosollyal megkérdi, vajon a vezetőségi dolgozóknak is jár-e a sütődei alkalmazottak kiváltsága, a napi ingyen kenyér.

Szigorú vattájának egyszerű kérése hallatán az éjszakás műszakvezető kellemes arca felderül, előszed egy hatalmas szatyrot, és beletesz három különféle kenyeret, két doboz kétszersültet, néhány zacskó krutont és zsemlemorzszát, majd odahívja az egyik takarítót, aki még mindig nem ment a dolgára, hogy vigye a pékség ajándékát az autóhoz. Aztán a személyzetishez fordul, neki is följánlja az ingyen kenyeret. A hivatalnok egy pillanatig mérlegeli az ajánlatot, majd elfogadja, végül is miért ne.

5.

Egy kenyeret elfogad, de a másodiknak határozottan ellenáll, mintha az már veszélyes lenne. Még mindig nem hagyja el a titkárnő nyomában a sütődét, hanem a műszakvezető után indul, aki egy belső, az előzőnél nagyobb csarnokba siet. Ott arra vár két szerelő a harmadik, legnagyobb kemence mellett, hogy engedélyezzék annak beindítását egy hatalmas vezérlőtáblán, mely teljesen elkülönül a kemencétől, mintha nem is ahhoz tartozna. Az előbb még zavarban lévő és megilletődött műszakvezető most szakszerű, rövid utasításokat osztogat, melyek szégyenlős morgást csalnak elő a kemencéből, mintha az ál-mából fölébresztett, óriás, idomított cirkuszi állat lenne. A személyzetis tekintete megpihen a munkásokon, akik összeszokottan dolgoznak az őket körülvevő illatos meleg testvéries légkörben. Irigység lobban fel benne. Mennyivel jobb lenne a néma anyaggal foglalkozni egy ilyen viharos éjszakán, nem pedig a megsértett, törekeny emberi érzésekkel. Itt egy mozdulattal és egy gombnyomással ki lehet javítani a hibákat.

Az éjszakai műszakvezető még mindig tart a nyomában lépdelő hivatalnoktól. Miután beindította a kemencét, melynek mormolását vékony, visító hang kíséri, a személyzetishez fordul, hogy megtudja, mi aggasztja még mindig. Hisz megígérte, hogy reggel, a műszak végén bemegy a tulajdonoshoz, beismeri az általa elkövetett kis hibát, és felajánlja, hogy vonják le a fizetéséből az eltávozott dolgozó után fizetett társadalombiztosítást. De a személyzetis, kinek figyelmét egy épp mozgásba lendülő, új, üres gyártószalag vonja magára, arra kéri a munkavezetőt, hogy várjon még, mert először ő megpróbálja leállítani az újságcikket.

– Semmit se tud leállítani – legyint a műszakvezető.

– Miért ne? Már egyértelmű, hogy ez az aszszony nem tartozott hozzánk, amikor megölték.

– Ugyan már, ne legyen naiv. Akár hozzánk tartozik, akár nem, az újságíró nem fog lemondani a történetéről, és ha maga megpróbálja bebizonyítani, hogy nem tartozott hozzánk, akkor valami mást fog kitalálni, hogy bajt keverjen. Mindegy, jelenjen csak meg az a cikk. Ne vegye úgy a szívére. Ezekben a helyi lapokban az emberek ugyanis csak az autók meg a vendéglők hirdetéseit nézik meg, és ha valaki véletlenül bele is pillant a cikkbe, már olvasás közben elfelejti az egészet...

A hivatalnok ekkor már nem tudja fékezni magát, és önmaga számára is meglepően panaszos hangon a műszakvezetőnek szegezi a kérdést:

– Ha annyira fáj érte a szíve, miért küldte el azt a nőt, még mielőtt új munkát talált volna?

– Miből gondolja, hogy nem talált új munkát?

– A szövegből így értettem... a kosarában nem találtak mást, csak romlott élelmiszerek maradványait...

– Maradványokat? – gyullad ki a műszakvezető arca. – Miféle maradványokat? Ki tudhatja egy ilyen merénylet után, hogy mi a maradvány? Hallgasson rám, hagyja az egészet a fenébe, ne kezdjen ezzel az aljas újságíróval. A végén ugyanis mindent elfelejtenek...

A személyzetis némán figyel az idős embert, de nem teszi fel újra a még megválaszolatlan kérdést. Még meglepem az öregot az éjjel, fogan meg fejében a lázadó gondolat. Szó nélkül leveleszi a fejről a hálót, majd ahogy korábban a titkárnője is tette, átadja az éjszakai műszakvezetőnek, aki azonnal zsebre vágja. Búcsúzóul kezét ráznak, és elindul kifelé a sütőde hatalmas, meleg csarnokából az igazgatóság felé. A kijáratnál megállítják a takarítók, hogy újabb részleteket tudjanak meg a halálról, melyről hírt hozott, de hát mit mondhatna még erről a nőről? Így visszadobja a kérdéseket a takarítóknak, akik szintén nem sokat tudnak. Nagy a sütőde, sok benne a távoli sarok, és mindenki egyedül dolgozik. Mivel a halott asszonynak csak ideiglenes tartózkodási engedélye volt, és nagyon féltette az állását, szorgalma magányra ítélte. Minden ártatlan beszélgetést fölöslegesnek tartott.

A szakadó esőben egymás után bukkannak fel a katonai teherautók, éles, rövid csikorgással megfordulnak a tágas udvaron, majd minél közelebb tolatnak a raktár rakodórampájához. Egy pillanatra felmerül a személyzetisben, hogy megkérdi a takarítókat, vajon titkárnőjéhez hasonlóan ők is szépnek tartották-e kolléganőjüket. De visszatartja, hogy esetleg személyes érdeklődésre gyanakodnának, ráadásul egy már nem is létező személlyel kapcsolatban.

Felhajtja vékony kabátja gallérját, és a zuhogó esőben futva indul az igazgatóság épülete felé.

6.

Nem megy be az irodájába, hanem megáll titkárnője asztalánál, belélegzi a csecsemő szagát, mely a kukában maradt pelenkából árad. Egy

pillanatra vágyat érez, hogy beszámoljon a gyárosnak, mit intézett eddig, és elmesélje neki legújabb tervét, de ellenáll a kísértésnek. Csak aggódjon tovább az öreg, hogy jól a szívébe véssődjön, milyen hatékony volt alkalmazottja.

Felhívja a helyi lap szerkesztőségét, és a szerkesztőt kéri, aki egyben az újság tulajdonosa is. Az ottani titkárnő, aki a telefonban ugyanolyan élénknek és lelkesnek tűnik, mint a sajtója, azt állítja, hogy a szerkesztő nincs ott, és napokig nem is lesz elérhető. Kicsit eleget a világból, ezért egy időre elvonult, hogy egyedül lehessen, még a mobilját is ott hagyta, de ő szívesen „helyettesíti”. A személyzetist újra megdöbbeníti, hogy mennyire vágnak a titkárnők a hatalomra és a döntéshozatalra. Bemutatkozik a nőnek, majd óvatosan megkérdi, hallott-e valamit a hét végén megjelenő cikkről. A szerkesztőségi titkárnő nemcsak hogy ismeri a történet minden részletét, hanem annak cselekvő résztvevőjének is tekinti magát. Ő tanácsolta a szerkesztőnek, hogy mielőtt elvonul a világtól, figyelmeztesse a barátját, mi vár rá a hét végén, és délután is ő sürgette az öreget, készítse el másnapra a magyarázatot és a bocsánatkérést, hogy az a cikkel együtt jelenhessen meg, és enyhíthesse kissé a vádakat.

– Hát épp ez az – mondja a személyzetis –, nem lesz semmiféle bocsánatkérés, csak felvilágosítás. Alapvetően tévedés a vád, amellyel illetnek. Az elsődleges vizsgálat befejeződött, és kiderült, hogy régen ugyan valóban a gyárban dolgozott ez az asszony, de a merénylet idején, amikor meghalt, már nem, így a gyár vezetősége és a személyzeti osztály nem vádolható semmilyen mulasztással, hanyagsággal vagy érdektelenséggel. Ezért aztán ha a szabadságon lévő szerkesztőnek valóban nincs másik mobilja, ami őt nagyon meglepné, azt javasolja a titkárnőnek, hogy éljen a rá ruházott hatalommal, és vágja ki azt a nyavalyás cikket.

– Kivágni a cikket? – A titkárnő úgy megdöbben, mintha egy csillagot kéne lehozni az égről. – Nem. Ez teljességgel lehetetlen. De miért veszi ennyire a szívére? Kihozzák a cikket, mellette egy kis keretben kinyomtatják a magyarázatot, vagy a bocsánatkérést, és az olvasóközönség majd maga ítélkezik.

– Nem és nem – tiltakozik feldúltan a személyzetis –, miért kellene felesleges vádaskodással zaklatni az olvasókat ezekben a rettenetes időkben.

A titkárnő határozottan elutasítja a kérést. Bármennyire fontos személy is ő, bármennyire

meg is érti, hogy a személyzetis tisztázni szeretné magát a vádak alól, még sincs joga se visszadobni, se kivágni, se elhalasztani semmilyen írást a szerző beleegyezése nélkül. Ezért ha ennyire sürgős a dolog, miért nem próbálja a személyzetis meggyőzni magát a szerzőt, hogy legalább finomítson egy kicsit a stíluson... Hosszú még az éjszaka...

– Azt a kígyót?

– Kígyó? – ámul el a nő energikus lényének minden erejével –, oh, milyen nagyszerű. Személyes ismeretség alapján nevezi így, vagy csak az újságcikkei miatt?

– Csak emiatt az ostoba cikk miatt.

– Hát akkor zseniálisan ráérezett a jellemére. Bár egyáltalán nem úgy néz ki, mint egy kígyó, sőt inkább az ellenkezője, de tényleg az. Síkos, ügyes, bekúszik a rejtett helyekre, és váratlanul megmarja a meglepett embereket. De mondja csak, uram – adja elő szívhez szólóan a szerkesztőségi titkárok credóját –, vajon ilyen kígyók nélkül is eléggé odafigyelnénk az érzékeny helyekre? Ezért aztán fontos, hogy minden újság szerkesztőségében csússzon-másszon egy ilyen alak, de csakis egy, és nem több...

És kizárólag a testhezálló hasonlat miatt hajlandó megadni a személyzetisnek a kígyó mobilszámát.

Az igazgatóság néma és sötét épületében, az eredménytelennek bizonyult, vidám beszélgetés nyomán lehangoltság vesz erőt a személyzetisen. A fenébe is, hát mit makacskodik itt ő? Minek harcol? Csak hogy helyrehozza az éjszakás műszakvezető furcsa hibáját? Vagy hogy mint utazó ügynök korában, újra bebizonyítsa az öregnek, milyen hasznos és hatékony alkalmazott is ő, hogy aztán soha, de soha ne fenyegetse többé kirúgással? Ha egyáltalán lehetséges ez, villan fel benne a furcsa gondolat, talán igyekszik kissé helyreállítani a messziről érkezett és Jeruzsálemben takarítónővé vált mérnök nő becsületét is, hogy az asszony és szerettei megtudják, nem figyelmetlenségből vagy lenézésből nem törődtek a szenvedésével és a halálával.

Felkapcsolja az asztali lámpát, és az igazgatósági épületrész sötétjében és magányában türelmesen újra megvizsgálja az asszony igazolványképét, melyet személyes adataival együtt számítógépre vittek. Valóban szép ez a nő? Ki dönti el? Becsukja a dossziét, és telefonál, hogy megtudja, rendben véget ért-e a táncóra.

A lakásában azonban nem veszik fel a telefont, helyettesét, az igazgatósági titkárnőt csak a

mobilján éri utol. Az asszony a másik két titkár-
nőhöz hasonlóan energikusan, enyhe angolszász
akcentussal nyugtatja meg. Igen, a táncóra már
negyedórája befejeződött, és minden az eredeti
terveknek megfelelően zajlott volna, de kiderült,
hogy a kislány elfelejtette a másnapi leckét,
ezért felugrott érte egy barátjához.

– Megint a lecke után jár? Esőben, viharban?

– Mit tehetnénk, még az égiek is ellenünk
vannak – védi tapintatosan a titkár-
nő leánya szétszórtságát. – De nincs semmi vész. Ő egy
kellemes kávézóban várja a kislányt, még csak
nem is egyedül, mert már a férje is megérkezett,
hogy segítsen a helyettesítésben, itt ül mellette,
és örül a sörének. Így a személyzetis nyugodtan
annyi időt szánhat a szánalmas vádak szétzúzá-
sára, amennyit csak kell. Akkor se legyen bűn-
tudata, ha rámeleg az egész éjszaka. Van tapasztal-
talatuk az ilyen fiatalokkal, hisz Amerikában élő
unokájuk éppen ennyi idős.

– Egész éjjel? – tiltakozik a személyzetis a
korlátlanul nagylelkű ajánlat ellen. – Minek? Lé-
nyegében már mindent kiderített és elrendezett,
hamarosan jön, hogy felváltsa őket. Azzal beszám-
ol az igazgatósági titkár-
nőnek az asszony azonosításáról, ünnepélyesen közli vele a halott tel-
jes nevét, és mesél a rövid, sikeres sütődei nyomozásról,
mely azonnal fényt derített a halott és az éjszakai műszakvezető furcsa, be nem jelen-
tett „búcsújára”. Bár az egész zavaros ügyet és a
vádaskodást elindító, szakadt és pecsétetes fizetési
kimutatás valódi és érvényes, kétségtelenül biz-
tos, hogy a merénylet, s persze a nyomában be-
következő haláleset idején ez az asszony már
semmilyen tekintetben sem tartozott a gyárhoz.
Így aztán megpróbálja kivágnak ezt az igazság-
talan cikket, de mivel a szerkesztő nincs bent,
magához az újságíróhoz kell fordulnia.

A titkár-
nő viharosan lelkesedik az új lehető-
ség hallatán. Kivágnak a cikket! Ez a helyes el-
járás. Az összes lehetséges válasz közül a leg-
igazságosabb és a leghatékonyabb. Csak így tér-
het vissza az öreg elveszített lelki nyugalma.

– Ne adja fel – biztatja a hivatalnokot –, van

ideje, mi itt őrizzük és vigyázzuk a kislányt. Né-
hány órája megígérte, hogy magára vállalja a
nőt... Úgyhogy rajta, előre, kapja el azt az új-
ságírót!

De a személyzetis felsóhajt:

– Ez egy igazi kígyó, ha egyszer körénk teke-
redett, többé nem ereszt. Képes, és beleássa ma-
gát az ügyviteli hibákba, hogy újabb vétkeket
találjon.

– Újabbakat? Miféléket?

– Honnan tudjam? Valamit fog találni, talán a
műszakvezetőnél...

– Ha így is van, miért esik már előre kétség-
be?

– Talán inkább neki kéne telefonálnia? Neki
biztos megadnák a szerkesztő titkos számát is.

De a titkár-
nő, aki jól ismeri főnöke lelkét, ha-
tározottan tiltakozik. Az öregtől idegen a hivata-
los udvariaskodás, össze fog zavarodni, érzé-
kenykedik, és a végén még jobban elront mind-
ent. Az idő is sürget. Másnap lapzárta lesz az
újságnál. Egyébként az öreg most egy vendéglő-
ben ül, és hamarosan koncertre megy...

– Te jó ég, vendéglőben van... koncertre
megy... mi pedig itt rohángászunk a sötétben és
a viharban, hogy védjük a becsületét.

A pozitív gondolkodású titkár-
nő megpróbálja helyreöklenteni a világot:

– Nem csak az ő becsületét féltjük, hanem
mindannyiunkét, az ön osztálya, a személyzeti-
sek megfelelő működését is. Hagyja őt, hadd
hallgasson zenét, mennyi ideje lehet még hátra?
Ne aggódjon, a férjem meg én vigyázunk és fel-
ügyelünk a lányára.

Az apa egy pillanatra megsajnálja a lányát, és
egy jó szót szeretne hallani.

– Minden rendben van vele... – küzd a titkár-
nő természetes őszinteségével –, csak talán egy
kicsit szétszórt... Nem jól szervezi a dolgait...
nem tudja, mit akar és mit nem... de ne aggód-
jon, végül megtalálja a helyét a világban...

És a személyzetis lehunyja a szemét.

HÉBERBŐL FORDÍTOTTA: SHIRI ZSUZZA

